

Analiza&Komente

Ngritja e rolit të gruas në nivelin lokal, parakusht për mirëqenien e përgjithshme

Barazia gjinore në Kosovë mbetet kyçë në arritjen e një shoqërie demokratike, ndërsa rruga drejt arritjes së saj është më e sigurt me një qasje të barabartë në tregun e punës në mes të burrave dhe grave. Politikat për përfshirjen e grave në tregun e punës qëndrojnë jo edhe aq kënaqshëm. Pohim ky që bazohet në statistikat e fundit që flasin për shkallën e lartë të papunësisë, e cila ndryshon rrith 30-35% në të dyja gjinitë. Shqetësues është numri i vogël i grave që kanë një vend pune. Në nivel nacional, 12% të grave janë në marrëdhënie pune, ndërsa vetëm 13% janë ndërmarrëse të bizneseve. Kurse, 80,2% të grave nuk kërkojnë punë dhe nuk janë të interesura të futen në marrëdhënie pune për çfarëdo arsy.

Kur përmendim tregun e punës lind nevoja e kategorizimit të tij. Politikat lokale për përfshirjen e grave në këtë treg qëndrojnë më dobët karshi atyre qendrore. Kështu, duke kuptuar gjendjen e vërtetë, fatkeqësisht gati të mjerueshme që statistikat e lartcekura pasqyrojnë,

mos janë pjesë e tregut të punës ose të janë pjesë në një masë që lë për të dëshiruar.

Në vitin 2005 është hartuar Ligji i parë për Barazi Gjinore në Kosovë dhe në vitin 2015 është bërë një përparim në këtë ligj. Ligji në fuqi për Barazi Gjinore ndalon diskriminimin e drejtëpërdrejtë apo të tërthortë gjinor, mirëpo praktika jogjithmonë e tregon të njëjtën.

Kështu, pjesëmarrja e grave në tregun e punës shënon një nga brengat më të mëdha drejt arritjes së një shoqërie demokratike, të barabartë e gjithëpërfshirëse. Kjo duke llogaritur faktin që sektori publik në Kosovë qëndron një hap para atij privat sa i përket mundësive dhe kushteve që ofron për gratë. Institucionet, partitë politike dhe seclili nga ne ka për detyrë angazhimin më të madh dhe njëherësh rrënjosor që të shtohen planet për veprim, si dhe politikat gjinore për pozitën e gruas në nivelin lokal. Mentalisht lehtë vërehet një mungesë e tyre. Madje në zgjedhjet lokale, që pritet të mbahen më 22 tetor të këtij viti, për

Gresë Sermaxhaj

Sallonet e se Martës janë nisne tavore e Institutit Demokraci për Zhvillim (D4D). Salloni ka format grymëfondal sipas rregulles "Chatham House" dhe pa prani të in dieve. Diskutimet mbledh rrëth vetes ekspertë e analistë, politikanë e publistë për të reflektuar dhe per të kerkuar konsensus mbi temat e perzgjedhura. Raja e hapjes postohet në kanalin e Salloneve në "YouTube". Secili Sallon përcilhet me editorial që publikohet në "Zeri" të martën e ardhshme dhe ne tapen elektronike të D4D-së. Podcastet bazuar në edisionin mund t'i gjenero uebtaget tema. Salloni

set me l2 shtator 2017 nga ora 16:45 ne "Dit e Nat", me temen "Shqiptaret dhe shqiptaret. A mund te perballerni se bashkun me historine e te katuara?"

shqetësim gjithëshoqërор. Megjithatë, baras me nevojën për trajtimin cilësor të kësaj teme, lind edhe nevoja e ndarjes faktike të të dhënave. Një nga to është fakti se komunitat e mëdha qëndrojnë së paku simbolikisht më mirë në ofrimin dhe në zbatimin e politikave lokale që u mundësojnë grave pjesëmarrje në tregun e punës, duke i krahasuar ato me komunitat e tjera më të vogla të Kosovës. Përparsi kjo e cila nganjëherë edhe natyrshëm lidhet me vendbanimet më të mëdha dhe si e tillë nganjëherë bart në vete fuqinë të veprojë e pavarur nga politikat lokale që komunitat ndjekin.

Këtu duhet përmendur Komunën e Gjilanit, Kuvendi i së cilës ka miratuar Strategjinë për Gratë Ndërmarrëse në Rajonin e Anamoravës, për periudhën 2017-2021. Përmes kësaj Strategjie do të synohet të bëhet përmirësimi i gjendjes ekzistuese të grave në shoqëri, me theks të veçantë në përkrahjen e grave në themelimin e bizneseve të reja, si dhe për të krijuar ura bashkëpunimi mes grave në mënyrë që të kenë rol aktiv në zhvillimin e politikave të reja, në nivelin lokal dhe kombëtar.

Në anën tjetër, modele të suksesit përfundimtare të zhvillimit të komunitatit mëdhenj, si ato më të vogla. Kjo sepse me atë rast do të dështonim në të kuptuarin elementar të nevojave të ndryshme në vende dhe në rrëthana që kanë dallime mes vete. Moshumumtimi i nevojave dhe i mundësive reale ndikojnë që gratë të

kreun e komunitetit garojnë vetëm gjashtë gra. Ky shembull mjafton për ta parashtruar si brengë bashkëpunimin në mes të grave për të krijuar strategji dhe për të pasur rol aktiv në zhvillimin e politikave të reja në nivelin lokal, gjithmonë duke i shoqëruar këtij niveli edhe atë nacional dhe regional.

Me një vëmendje të veçantë duhet synuar përmirësimi i gjendjes së tanishme të grave në themelimin e bizneseve të reja, si dhe subvencionimin e tyre. Nga totali i bizneseve të regjistruar në Kosovë vetëm 18% e tyre janë biznese të grave. Sfidë kryesore që ende ballafaqohen gratë ndërmarrëse mbetet qasja në financa dhe konkurenca e pabarabartë. Transformimi ekonomik i vendit nuk mund të arrihet asnjëherë pa rolin aktiv të grave në të gjitha fushat e jetës.

Ky shqetësim nuk mbetet i izoluar në vazhdën e sfidave me të cilat përballet shoqëria jonë për të ngritur pozitën e gruas. Çlirimi i gruas nga çdo shtypje, objektifikim seksual, diskriminim lidhur me të drejtat pronësore duhet të gdhendet si qëllim në secilin qytetar dhe institucion përgjegjës për këtë. Nëse për diçka ekziston pajtueshmëri e plotë, atëherë është fakti se ka konsiderueshëm hapësirë dhe nevojë përmirësimin e pozitës së gruas në qeverisjen dhe në aktivitetet tjera me bazë lokale. Hapësirë kjo e cila duhet trajtuar si domosdoshmëri dhe detyrë, po ashtu edhe si një shtysë e brendshme për ngritje të pozitës së gruas e me këtë edhe ngritje të vetëdijes së përgjithshme qytetare në Kosovë.